

2169 . II nn. 1930/31. Nr.

PE 1078 896

10618

„LOTOS“

SISU.

1. Eessõna. E. T.
2. Ta suurim hariduse hetk. „Edda“.
3. Notturmo. (Ainetel). „Edda“.
4. Emakene. „Heiny“.
5. Iseloomustis. „Li“.
6. Kaasaja noorsoo aktuaalsemaid huve. „Edda“.
7. Kassa aruanne.

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

— PE 10171 —

—
Õ.-Ü. „LOTOS“.

EESSÕNA.

Tänavu algab nooruskiri «Lotos» oma teist lendu, paremat ja kõrgemat. Aeti ju läinud aastal esimesed vaod sel alal üsna söötund pinda, ent noorurid ei kohku, ei tagane, olgu milliseid kive ja raskusi, — üle kõigest, võita neid, omada, saavutada ideaale, aateid, milliseid säetud üles!

Jäeb järele vaba tunde kooli ajast, mil ei või tukkuda noorur, niipalju on soontes kiirelt tuksuvat verd, mis ei saa püsida paigal — peab teotsema, leidma enesele avalduse, kuhu võib panna tolle ülevoolava energia. See ongi leidnud enesele kujuka väljenduse isetegevuses. Juba aastate eest organiseerusid õppurid ja asutasid meie tänavuse 10-ne aastase hällilapse õ-ü. «Lotose». Selle kaudu on avanenud võimalus teotseda ise, vabalt, näidata, et tahame saada ka iseseisvalt väärrikaiks isamaa tütreiks ja parimaiks lülideks ta arengu ahelas. Kuigi on vast takistusi, ent seda enam pääseb valla torm, neid ületada, võita. Tahame luua enestele ja ka teistele ümbruskunna, mis on kõrgem, selgem tavalisest argipäeva tasapinnast. Tahame oma säravate silmadega ahvatleda teisigi parema, õilsama, ülevama järele, leida tavaliste toimingute kõrval veel midagi, mis on tarvilik, otse hädavajalik.

10 aastat on olnud sellast rünnakut. On saavutatud palju, on tehtud tööd väsimata, aga tegevuspõld on suur, mille äär vast vilksatub kaugel, kaugel horisondil. Seepärast, meie praegused lotoslased, käigem väarikalt endiste kaasõdede jälgedes, viigem edasi seda, milles nemad ajasid esimesed vaod, taotleme noid ideaale ja aateid, milliseid veel sinitaeva kõrgusel, pakkugem parimat, mida võime ja olgem kaugel vääratusist! Selleks tahet, jõudu, püsivust!

E. T.

TA SUURIM HARDUSE HETK.

Metsa tasane kohin kui preestrite palveümin tuhandeaastasis templeis, aurud soojärvede kohal kui lugematud ohvrisuitsud maailmade loojale. Taeva hangunud metall, purpurtuled ning värisuvad varjud avarate kauguste kohal. Ja siis tõsine, kahvatu kuu, ülismaiste muinasjuttude, imede kodumaa, ja helkivad tähed sügisöiste pilvede vahel kui kristallid pimedais koopais. Ning kõige üle suur vaikuse loor.

Need olid mässavad lained ta südames, mis kaldale heitsid kivid ja liiva. Need olid mühisevad marud, mis murdsid kuivanud puud, jättes kasvama vaid elujõulised, tugevad. Need olid kui võitlejad elu pikil tänavail, kes imede ilmudes kord aralt seisatuvad, kord mõõka keerutades edasi tormavad, kord aga jumaldades kiitusesõnu sosistavad. Nii olid need ta hinges ja südames.

Palju kordi oli ta kuulnud metsa kohinat, aga kohinat endas polnud ta märganud kunagi varem — võib olla, et see liig tasane veel oli. Palju kordi oli ta näinud tähti sädelevat, aga päikeste soojust enda südames polnud ta tunnud — võib olla, et see liig nõrk veel oli. Aga täna otse põletas ja lained ähvardasid lõhkuda müürid ning kaljud. Suuruse ja vabaduse järgi ihkas tas, nagu kõik ta ümber oli suur ja vaba. Pehmele samblale põlvitades sosistas hardunult ta huul. Ta rääkis nagu kuulaksid tuhanded ja tuhanded ta ümber.

„Õde ja vend“ — miks hüüad sa tühjades kodades? Vend ja õde! — miks hüüad sa kõrgetes kodades, külmadel kividel palud Tundmatut? Välja astu, sinna, kus kosed kohisevad, kus jõed looklevad sügavais orgudes ning mägede tipud, kus vaatavad taeva pilvede poole, sinna astu, õde ja vend! Sää! tunned vast Teda, Tundmatut. Kuula! Tuules ja maru mühinas räägib ta ning pikse kargatusis kõlab ähvardavalt ta hää! Mis oled sina, inimene, igaviku ees? Mis oled sa minu ees? Eks või ma su kui laastu paisata kaljult alla laine rahutusse mängu. Aga ma armastan sind ja kui ma sind karistan, siis on see mu armastusest. — Ning vaikuses vaatavad ta silmad puu langevailt lehilt, rohukõrrilt ja ta hingeõhk tungib su südamesse.“

Nii rääkis ta.

Ah, kuis oli taevas kõrge, mets mustav, org sügav! Kuis kohisesid haavad ja vahtrad veretasid saladuslikkudena, mõistmatuina nagu aastasadade verstepostid, millede numbrid keegi lugeda ei oska, ei edasi, ei tagasi.

Ta hing avardus. Ta rind laienes ja palju, palju helisid mahtus ta südamesse. Põrmu langes kõik väike.

Tema, inimlaps, liivaterake aegade hullpöörases kihutamises, mitte rohkem väärt rändavust pilvest, puu lehest, jumalust tundis ta lähedal ning lõpuks endagi kuuluvust kõrgemasse, ülismaisesse, kadumist, vaibumist looduse suurusesse.

Eks sulanud ta ühte vaikusega, eks sarnanenud tähtede tuik ta silmade säruga, eks valgustanud kuu ta palet.

Aga suur oli too Vägevaim, kelle hõngu kõikjal hingitses ja tema oli vaid ainus südameke tollest hiigelleegist. Sellepärast — põlvili, põlvili!

Algas uus päev. Koidu kullased niidid rändasid üle laotuse, vaikuse loorid katkesid, kellad helisesid tornides. Aga samblal põlvitas inimlaps kuningliku päikese ees.

„Edda.“

NOTTURNO (Ainetel).

Pehmeid helbeid liugleb alla pilvedest, tasa, tasa, kui vaikuse helin, libiseb udusulgi musta maa kurvale rinnale. Aga südames midagi häälitseb, midagi rõhub ja painab. Midagi tõuseb kui päike küngaste takka, ja midagi nukralt vaikusse vaibub — ja midagi sureb kui mõõgaga läbisutatud kangelane. Midagi teed otsib, õiget, tuhandete radade hulgast — midagi kaugele rändab — ju olnud päevade ilma! Kõliseb — kõliseb — need on rahutuse kellad! Ja mõte lendab ju olnud päevade ilma. . .

Meri... oi virvendusi, oi tuhandeid mänglevaid harju, kaldal lainete loksu ja rõõmsaid lindude karju! Ning puri, valge — kuis keerles kerge tuulil paat, ja õhkude sinetuses lendles lindudest uhkeim. Tuli — rinnas tuli ja silmades, ning soontes kohisemas koskedena veri! Aga siis tuli nool — hästi sihit, õnnetuse jumalate tahtmisel otse ta lendas ja südame purustas — julge ja vahva. Tuli pilgus taas korra veel vilkus — tuksles kui valus siis — ja laineile langes piinas rind uhke.

Oi pilvi kõrges, oi vihast lainete möllu, ja nuttu ja kaebamist haavatud kangelase pärast!

Aga oota! — tuuled mis tulevad kaugelt, toovad — rahu, paitavad haava ja rinda nii valusat. Uuesti päike tõuseb täis selgust, ja kullaseid niite taas laineil liugleb ning virvendab mänglevaid harju.

Ja uuesti avaras õhus on tuhandeid lendavaid karju — ja uuesti hing otsib joobumust kaugete küngaste tuhandeilt radadelt.

Mõte — kuis kaõd sa olnud aegade ilma!

Veel liugleb pilvedest pehmeid helbeid alla — lund huljub mustale maale ja haavale, valusale, rinnas. Vaiki süda — kõik kellad hinges — o, vaikige! — und õnnest tahan ma näha...

„Edda.“

EMAKENE.

Emakene!

Taevas nii mähkjas ja kollane,
Pale Sul kahvatu, mullane;
Mõttes on tekkinud soik,
Südames verine loik.

Emakene!

Närivalt pures Sind ruske kuul
Magusalt trööstis mind Sinu huul.
Valuga võitles Su rind,
Võitlushigi niisutas Sind.

Emakene!

Valuga veri Sul tarretus, mustus
Ja elutuli jäädavalt kustus ...
Ema — Sind igavest kaotasin
Silmad kinni Sul vaotasin.

Emakene!

Nüüd närtsin ilma armastuseta
Nagu taim päikese soojuseta.
Miks ei saa ma siit kaduda,
Miks Su rinnale maanduda?

Heiny.

ISELOOMUSTIS.

Ta on loodusega harmooniliselt arenenud plika. Terve nii füüsiliselt kui vaimliselt. Ta kerkis ülesse osjana alevi sopaseilt tänavailt. Kuldses lapseas jooksis päevade pikul omataolistega vabalt ümber, mängides kusa-gil tänavanurgil või oja kaldal, hilja õhtuni. Eelistas endast nooremate poiste seltsi, omasuguste plikadega ta hästi ei sobinud. Möödus lapse-põlve õnnelikum iga. Tuli kooliaeg.

Koolis oli ta andekas. Ainult käsitöö ei tahtnud tal edeneda, määr-dus enne poole töö valmisaamist ja vedeles kusagil nurgas. Sama räpa-kus esines ka ta välimuses, kleidid olid ülekülvatud rasvapelekega ja juuk-sed olid alati sasis. Muide rõivastus ta maitsekalt.

Ta juures esines iseäraline tung: erineda millegiga kaasõppureist, mitte järgida massi! Seda tungi ei või seletada ta väljapaista või tähele-panuosaliseks saada tahtmisega, sest tihti lasi ta kaasõppureid uhkeldada oma mõtteterakeste varal. Võib olla olenes viimane ta tagasihoidlikust eneseuhkusest.

Kirjeldatava iseloomus tuli sageli nähtavale mingi nurgelisus, järsk kuid järjekindel kondikavalikkus. Ta oli andekas joonistaja. Tarvitas tugevaid, katkendilisi, joonistatavat kujundit iseloomustavaid sirgeid, samuti tarvitas ta ka ohtralt värvi julgete pintsli tõmmete näol. Teiste higestades tundide kaupa, edenes ta töö kerge vaevaga ja oli juba poole tunniga lõpul. Karakterlik joon avaldus ka ta käekirjas. Ta armastas kirjutada rondoo sulega ja väga ruttu. Ta käekiri sarnanes oma teravnurgelisusega Gooti stiilile. Kirjatööd kirjutas ta lühikesed, kuid neis keskendus alati mingi sügav mõte kokkutõmmatud kujul, seejuures tarvitas ta pööraselt rasvaseid võrdlusi. Luges palju uuemat kirjandust, kuid seejuures ei olnud ta kirgline lugeja, ta võis kõige huvitavama koha pääl raamatu sulgeda.

Erinevuse tung esines ta juures ka mitmesuguste küsimuste otsustamisel. Millega kõik õppurid olid päri, sääli leidis ta pea alati midagi vastu väita, näis nagu pesitseks tas alaline protestivaim. Kuid ta ei teinud ainult sõnu, alati oli tal mingi mõjuv põhjus, miks see või see asi teiseti peaks olema. Seltskonnas oli ta oravana vilgas. Kohanes kiirelt iga olukorraga. Oli seltskonna lemmik, sest ta tõi enesega kaasa alati mingi värsket, elustava puhangu.

Seltsis julgete, igasugu karutükele valmisolevate poistega — vaatamata nende jõukusele, ta oma vanemad olid alevielanikkude seisukorral võrreldes rikkamate seas. Pilkas kohmakaid ja saamatuid, iseäranis oli seda märgata võimlemistunnel. Ta ei armastanud liigseid õrnusi, pääsilitusi ega kassilikke meelitusviise. Oli otsekohene. Nuttis harva, — vast siis kui teda narriti. Enne tõmbles ta suunurgis midagi, näis nagu tahaks ta mingit lääget allaneelata, ja siis veeresid suured pisarad mööda palgeid alla.

Algkoolist lahkumisõhtul õpetaja rääkis palju, lõpuks nimetas ta tütarlapsil eesseisvat rasket ajajärku, mil nad veel noored astuma täiskasvanute kilda ja juba suuremad ja endid lugupidavamad selleks, et seltsida omist nooremaiga. Selle peale reageeris ta: „Ma ei viibi kunagi sääli, kus saan aru, et mind ei taheta ja kus mul igav on. Olen sääli, kus mul hubane ja lõbus. Paljud õpilased nutsid tundes lahkumiskahju aastate kestel armsaiks saanud ruumest ja õpetajaist. Tema aga tantsis ja oli päält näha ülevas tujus. Vast ainukeseks kireks ta juures oli tants, kuulates muusika helisid, hakkasid tal jalad tahtmatult tantsutaktis liikuma. Algkooli lõpetades kavatses ta astuda draama-stuudiosse. Kuid vanemate, nimelt isa kulul, kes oli väga praktiliste vaadetega elule, pidi sest unistusest loobuma. Kuid ta ei lasknud pääd norgu, vaid ütles ennast trööstides: „Eks ole ju veel aastaid, küll isa annab lõpuks järele“.

Välimuselt kena. Erilise joone annab talle veidi kongus nina, mille olesklevad suvekuul paar treditähte. Kannab alati lühikesi juukseid, lõigatud kõige uuema moe järele.

Üldjoontes tahteküllane, külmavereline, igas olukorras kohanev tüüp. Suudab elus midagi läbi viia, ehkki teeb vahel väärsamme. Kuid kes midagi ei tee, ei saa ka kunagi eksida.

„Li“.

KAASAJA NOORSOO AKTUAALSEMAID HUVE.

Palju on pühendatud kiituselaule noorile. Tungla kandjaiks, radade rajajaiks, põliste metsade purustajaiks neid nimetatud, ilusamat tulevikku loodetud kasvavat nooruse võimsaist tegudest. Kas väärivad aga noored, ja just tänapäeva noored, võitlusest väsinute, hõbejuukseliste ülistusi; on nad väärilised kodumaa tuleviku kandjad?

Viimasel ajal on levinenud isegi laialisemais hulkades arvamine, nagu poleks praegusaja nooris, nende huvides ega püüdeis absoluutselt midagi hääd, mitte midagi õilist; noorsoo huvide kumerläätsa tulipunktiks olevat eluõigus vaid spordil, moraalikehvadel tantsupidudel ja kinol. Tantsupidude, kui nad on seda puhtal kujul, ja osalt kinogi, hävitavast mõjust tervisele ja hingepuhtusele ei saa ju vaikida, samuti nagu sellestki mitte, et mainitud esemed kodu on leidnud nii mõnegi noore harrastusis; mis puutub aga spordisse, siis ei tohiks seda tervena heita negatiivsele poolele. Miks minnakse vaatama ainult mõnd võib olla tõsiselt metsikut jalgpalli võistlust, mitte kunagi aga rütmilist võimlemist, mitte kunagi tervisest punetavaid suusatajaid. Iga asi omab ju värjukülgi, samuti sportki, samuti tänapäeva noorsugugi ses suhtes.

Ei usu, et kaasaja noorurid oleksid kuidagi aatevaesemad, huvitühjemad, teguvõimetumad möödunud aegade omadest, veel vähem, et oleks käimas nende keskel degenerereerumisprotsess. Sellevastu — nende aktiivsuses ei saa kahelda, siin on faktiliseks tõenduseks viimasel aastakümnel ellukutsutud rohkearvulised seltsid, õpilasingid ja koondised.

Koonduslaste lampideks, milliste abil püütakse valgustada radu, osutuvad esmajoones enesekasvatus, siis ühiskondlik tööelureform. Eriti andutakse enesekasvatusele — see on vast kõige tähtsamgi. Arendatakse isikuvõimeid, avardatakse silmaringi referaat- ja vaielusõhtute kaudu. Arutellakse, püütakse jõuda selgusele inimelu sihis ja mõttes, omada kindel seisukoht selles rägastikus, mis kannab nimetust: elu. Ühiskondlikul alal näitelavale toodud väärtusist võiks mainida karskusaadet kui tähelepanemisväärsemat — huvi viimase vastu on eriliselt suur.

Ollakse vaimustatud, valmis võitlema kui elu eest — see on nooruse viis «vere surumise süü ta südameis». Kas ta aga reformikavu igakord suudab viia praktilisse ellu — see on juba iseküsimus. Igatahes pole sel viimasel asjaolul midagi ühist huvipuudusega.

Vaadeldes üldiselt, niihästi organisatsioonides kui ka väljaspool organisatsiooni viibivate huve sporti, kirjandusse ning kunsti ja teadusse, leiame, et esirinnas sammujaks osutub sport kõigi ta vooruste ja pahedega. Järgneksid kirjandus ja teater. Et vähe loetaks, ei saa öelda, küll aga seda, et suur hulk noori lugemismaterjali ei vali. Esiteks võib olla siin põhjuseks ebateadlikkus väärtusliku ja väärtusetu suhtes, teiseks teadlik lugupidamine kõmu- ja seikluskirjandusest. Viimane nähe esineb siiski vast harva. Teatri vastu tuntakse huvi, siit hoiab aga paljusid eemale

rahapuudus. Mis puutub puht teadusse, siis see vast leiab harrastust kõige vähem. Tänapäeva noored spordivad, teotsevad ühinguis, on väga iseseisvad, ent järjekindlalt raamatute taga istujaid leidub vähe.

Suuremaid väärnähteid on kindlasti sport sellisel kujul, nagu ta kipub võtma endale ikka enam ja enam esikoha. Peaksid kaduma toored võistlusmängud, kus pall enam maksab inimesest. Kui jätta võistlus, siis vast ainult rütmilise võimlemise alale, siin pidada võitjaks see pool, kes võimelnud ilusamini.

Ei saa mööda hiilida paljude noorte hulgas aset leidnud liialduseni küünivast tantsu ja kinoharrastusest, neist kaudselt lahtuvaist halbusist — kombusetusest, isikuväärtuse langusest, lõpuks riietusküsimuse liig teravalt esiplaanile toomisest.

Kokkuvõttes peab siiski ütleva: kaasaja noorsool on huve, vast rohkemgi kui seda möödunud aegade nooril, tänapäeva nooris leidub ideaalseid, aatelisi, neid, kelle silmade selgust pole tumestanud udud ega tuisud matnud kinni südameuksi, kes ei väsi juhtides ega tüdi kinnitades purjenõõre. Neid on vast neljandik, vast veelgi vähem, sest suurem hulk on ükskõiksed, passiivsed, üks osa halbade kalduvustega — kuid arvan — see on olnud alati nii.

„Edda“.

KASSA ARUANNE.

1929 a. sügisel oli kassas	1.300	snt.
1929/30 õp. a. oli TULU	36.813	„
KULU	34.291	„
Suurim sissetulek oli „Lotose“ 9. aastapäeva peost	22.885	„
Liikmemaksust oli sissetulek	4.960	„
Võrkpalli võistlustest	1.255	„
Ajakirjast „Lotos“	1.900	„
Suurimad kulud:		
1) peo kulud	12.777	„
2) ajakiri	4.300	„
3) spordi osakonnale	2.400	„
4) saadikute sõidukulu E. N. tegelaste kongressile	1.175	„
Praegu 1930 a. sügisel	2.522	„